

Đorđo de Kiriko
Uznemirujuće Muze (Le Muse inquietanti),
1916–1918.
Ulje na platnu
Privatna kolekcija

Uznemirujuće muze svojom statičnošću, bezličnošću i enigmom uvode nas u svet sa kojim se svakodnevno susrećemo, u kome živimo i koji nas ispunjava, a prema kome se retko ophodimo kao takvom. Duboke senke sumraka postavljaju pitanje kuda će nas noć odvesti, da li će nam muze inspirisati snove, da li će ih Apolon provesti svetovima od kojih toliko bežimo na javi. Pogled nam luta praznim trgovima u potrazi za poznatim, u potrazi za utehom koja će nas spasiti neizvesnosti putovanja svakodnevice u koje se upuštamo nikada dovoljno pripremljeni, stalno razmišljajući o pređenom putu, o putu koji treba preći i o konačnom odredištu koje ni u snovima ne možemo konačno razotkriti.

Iako De Kiriko sebe nije smatrao nadrealistom, njegova metafizička dela pružala su inspiraciju mnogim umetnicima. Njegovo preispitivanje prirode stvarnosti, poznavanje filozofije i psihologije podarilo mu je sposobnost da rojeve misli o metafizičkom svetu pretoči u slike koje već čitav vek podstiču nove misli o svetu koji postoji izvan stvarnog sveta u kome živimo, misli o svetu koji čini suštinu našeg postojanja i koji nas nagoni da nastavimo putovanja željni života u novim svetovima.

Preispitivanje veze između stvarnog i nestvarnog, potraga za metafizičkim svetom, enigma života jedni su od osnovnih motiva De Kirikovog slikarstva posle 1910. Tihe, jednostavne, enigmatične scene praznih trgova istorijskih gradova preispituju poimanje stvarnosti. Ovi gradski prostori ne predstavljaju prikaz realnog stanja, već podsećaju na uklete ulice magijskog sveta snova. Kao jedan od glavnih aktera ovih metafizičkih scena javlja se maneken lutka, muza, nem i enigmatičan lik smešten na podijum napuštenog trga. De Kiriko je smatrao da muze predstavljaju inspiraciju koja umetnika navodi da razmišlja izvan realnog sveta, da putuje u metafizički splet sećanja, mitologije i istine.

Klasicizam, koji se često javlja u De Kirikovim delima tokom dvadesetih godina dvadesetog veka, bio je veoma popularan u Evropi, ali umetnikova veza sa klasicizmom mnogo je više od prostog trenda u umetnosti. Iskustva stečena u detinjstvu koje je proveo u rodnoj Grčkoj, kao i ljubav prema nemačkom romantizmu, uveli su ga u svet tragedije, enigme i melanholije. Upleteni u moderan svet, klasični motivi uzrokovali su sukob prošlosti i sadašnjosti stvarajući turbulencije i otkrivajući tugu, izolovanost i nostalgiju.

Uznemirujuće muze predstavljene su na trgu u gradu Ferera u kome je umetnik živeo tokom Prvog svetskog rata. Trg je oivičen srednjovekovnim zamkom, zgradom sa lođom iz doba renesanse i savremenom fabrikom, i prošaran dugim senkama grada u sumrak. Vreva gradskog života koja bi se očekivala na gradskom trgu u potpunosti je izostala u ovoj sceni i Ferera je postala samo sećanje na svoju prošlost.

U prvom planu ove scene nalaze se dve statične i neme figure koje odišu mešavinom različitih stilova. Stojeća figura ima glavu maneken lutke koja je pričvršćena na mišićavi torzo klasične skulpture dok njena haljina podseća na dorski stub. Tanki šavovi koji se mogu primetiti na figuri koja sedi ukazuju na činjenicu da se radi o krpenoj lutki pre nego o mermernoj skulpturi. Njena glava je odšrafljena i postavljena uz noge. U dubokoj senci, udaljena od dveju muza jednako je statična figura Apolona, vođe muza, predstavljena kao antička skulptura na pijedestalu. Imajući u vidu melanholično stanje u kome su muze, postavlja se pitanje kuda će ih Apolon odvesti.